

Мартенски музикални дни — Русе '76

МУЗИКА, ВИСОКОПРОФЕСИОНАЛНА И ДОСТЪПНА

Разговор с нар. артист АЛЕКСАНДЪР РАЙЧЕВ

— Професор Райчев, вие сте председател на организационния комитет на Мартенските музикални дни. Какво бе характерно за тежките насоченост на годишния фестивал, провеждан вече за шестнадесети път?

— Той бе насочен към произведени, свързани с нашето героично минало, по-специално със столетинната на Априлското въстание, и с Единадесетия конгрес на БКП. По повод на тези две големи събития прозвучаха редица творби, някои от които за първи път и със специално посвещение. Слушателите чуха „Кървава песен“ от Веселин Стоянов, симфоничната песма „На прощаване“ от Пеню Стоянов, сцената от филма „Под игото“ от Филип Кутев, операта „Завръщане при началото“ от Александър Йосифов по текст на Павел Матев. От моите творби бяха изпълнени симфонията „Той не умира“ върху баладата „Хаджи Димитър“ на Ботев, балетът „Хайдушката песен“ и ораторията-кантата „България — бяла, зелена, червена“ по текст на Димитър Методиев, специално написана за XI конгрес на БКП.

— Какво бихте споделили за представянето на гостите?

— Най-характерното бе, че гостуващите оркестри бяха изключително добре подготвени. Това не е случайно — гостите смятат Мартенски музикални дни за един от най-значителните в Европа фестивали на симфоничната музика. Диригентите бяха дошли, за да покажат нещо ново в своята интерпретация — например изпълнението на Седмата симфония от Бетховен от Букурещката филхармония и Лайпцигския оркестър. Може би връх на фестивала бе представянето на Московската областна филхармония, отличаваща се с великолепна звучност, особено в Десетата симфония от Шостакович — истинско тържество на съвременната симфонична музика. Вероника Дуларо ва е изключително темпераментен, интересен, оригинален и увлекателен диригент. Перла на фестивалните вечери бе солистът Григори Соколов. Впрочем имаше и други солисти от световна величина — например румънския цигулар Йон Войку, ученик на Давид Ойстрах, който поднесе концертта на Чайковски заедно с Букурещката филхармония в съвършена форма. Феноменално бяха нарекъл изпълнението на солиста-обонист с Лайпцигския оркестър.

— Бяха ли достойни партньори българските изпълнители?

— Безспорно да. Добрин Петков например постигна връх в своето изкуство. Той за пръв път дирижира Деветата симфония от Бетховен и като че ли беше вложил цялото си майсторство и сърчице в нейното изпълнение. Затова тя

прозвуча по един съвършено нов начин. В този концерт блестящо се представиха пловдивските филхармония и варненският хор „Морски звуци“, който напълно може да спъричи с професионалните състави. Явно Марин Чонев е един от най-добрите ни хорови диригенти.

При голям интерес преминаха концертите на Русенската филхармония. Алпин Найденов отново се показа като улегнал, задълбочен диригент. Ше изтъкна аккомпаниментът на концерта от Прокофиев за пиано, изсвирен блестящо от Марта Деянова, и трудната „Той не умира“. Младият Румен Байраков очарова със своя темперамент, вещина, особено в Седмата на Прокофиев.

От нашите солисти Георги Бадев и Николай Евров свиреха с чужди състави, чийто диригенти ми казаха, че са имали удоволствието да аккомпанират артисти от голяма класа.

Особено искам да изтъкна четиристата Богдана Пенева — направо изненада за фестивала, голяма творческа индивидуалност като интерпретатор. Надявам се, че я очаква световна кариера.

— Оверният колектив на русенци разполага с гласове, на които може да завидва и Софийската опера. Той бе подготвил много стара телно-операта на Джордано „Андре Шение“. Друга прова на състава бе моят балет „Хайдушката песен“ (диригент Ромео Райчев). Петър Луканов е решил балета без пантомима, като е подчинил цялата музика на балетно решение и е сполучил. Смятам неговата работа като едно от постиженията в българското балетно изкуство.

— Какво друго освен концертите и спектаклите предложихте фестивалу?

— Състоя се теоретична конференция на тема „Значението на симфоничната музика за естетическото възпитание“ с доклад от Димитър Зенгинов. В окръжната библиотека бе уредена среща с почетели на музиката, на която аз разказах за своите принципи в изкуството, за своето артистично верую.

— Професор Райчев, вие бяхте делегат на XI конгрес на БКП. В една от почивките ви интервюираха колежите от Българска телевизия и тогава вие казахте интересни думи за същността на българската композиционна школа. Сега, когато предстои първият конгрес на българските композитори, ви моля да споделите своите впечатления в тази насока.

— След като Априлският пленум даде възможност на творческите индивидуалности да се разкрият напълно, мнозина от композиторите потърсиха свой собствен оригинален път, облягайки се на вече постигнатите завидни традиции от националната ни музика.

Струва ми се, че сега, когато на Единадесетия партиен конгрес бе изтъкната мисълта, че ни предстои да изграждаме зрялото социалистическо общество, ние би трябвало да отидем и към едно зряло социалистическо музикално изкуство. В какво се изразява тази зрелост? Сега ние трябва да създаваме с изключително професионално майсторство нови произведения на съвременна тема. Същевременно трябва да постигнем разбираемост и дълбочина. Сега у нас повикът на времето е демократизирането на изкуството, навлизането на народа в залите. Новото музикално творчество трябва да бъде подчертано демократично, но без отстъпление от принципите на високото професионално майсторство. И в основата на всичко това трябва да стои съвременната тема, която ще ни подсказва най-добре как да решим този труден въпрос: приближаването на разбираемостта и на професионалното майсторство.

— Първият конгрес на българските композитори е не просто форум на нашите творци, но и израз на признанието за постигнатото, за мястото на българския композитор в съвременния ни живот. Какво лично вие очаквате от конгреса?

— Смятам, че на него ще бъдат направени сериозни изводи не само по нашите творчески проблеми. Ако искаме да създадем ново изкуство, ние трябва да му осигурим слушатели, да вървим ръка за ръка с тях, т.е. да положим максимални усилия за естетическо и им възпитание и особено на подрастващите поколения, в които ръце ще остане онова, което днес творим. Явно, трябва да се работи за изграждане на гъста мрежа от лектори с лектори-апостоли. Трябва основно да се преустрои работата на оперните театри и оркестрите. Смятам, че съюзите на композиторите и на музикалните дейци трябва по-активно да координират работата си, даже да излязат с обща програма в настоящата петилетка. И така аз виждам три основни задачи пред българските музиканти. Първо, създаване на ново българско творчество, на зряло социалистическо музикално изкуство, съответстващо на зрялото социалистическо общество. Второ, чрез майсторска, въодушевена, сърдечна, с много любов към творчеството интерпретация и с използване на разнообразни форми да направим това творчество достояние на народа, който го очаква. И, трето, да възпитаме подрастващото поколение. Тук нашата отговорност е особено голяма — затова един музикант не може да бъде просто тесен професионалист. Той е длъжен да бъде общественик, да проявява гражданско комунистическо възпитание!

Разговора води АЛЕКСАНДЪР АБАДЖИЕВ